

Slovenski pregovori iz živalstva

J. Š a š e l j — Št. Lovrenc ob Temenici.

Bolha.

Ga stiska ko slepec bolho.

Huda naloga je po tujem kožuhu obirati bolhe.

Se ga je nabral ko mlad pes bolh.

Sv. Kocjan (31. maja) zvrne pred vsako hišo voz bolh (koncem maja pridejo bolhe).

Vsaka neumnost se te prime, kakor bolha mladega psa.

Čebela.

Če je sv. Jožef lep, prodaj suknjo in kupi čebele.

Kadar matica poje, je roj blizu.

Kakov je panj, takove gredo čebele vanj.

Kosec pokosi tudi cvetke, ki so lepe in še medijo čebelam.

Obležejo ga kakor čebele svojo matico.

Golob.

Nikomur ne pade sreča v naročje kot pečen golob.

Zastonj se golobi ne obirajo.

Gos.

Jezik mu tako hitro miga, kakor gôsi rep.

Kača.

Je hudoben ko kača.

Jej, jej koromač, da te ne pikne strupen kač.

Jeseni celo kača težje lovi.

Pri tej hiši je kamen uzidan, ki ga je oblezla kača, zato ni sreče pri hiši.

Kokoš, koklja, kura.

Čim več piščet, bolj ponosna je koklja.

Dobro zrnje kokoši doma pozobljejo, slabo zrnje pa veter daleč odnese.

Kadar kokoš po strehah letajo, bo kmalu sneg.

Kadar kokoši po strehah letajo, bo kmalu sneg.

Na eni sami nogi stoji in od bridke ljubezni drhti kakor kurji konj na vilicah.

Pobešeno glavo drži po strani kakor kokoš, kadar nakvišku pogleda.

Raztegnil je na dolgo kakor kurja čreva.

Komar.

Kdor na pust ne je kislega zelja, ga komarji opikajo.

Konj.

Človek se v muki, konj pa na poti spozna.

Kadar konj ne more vleči, pa ga dajo ciganom.

Se upre ko štatljiv konj.

Kozelj in koza.

Dere naprej ko trmasti kozelj z rogovjem..

Lep je domek, četudi je majhen ko kozji bobek.

Na pripognjeno drevo vsaka koza p. ša.

Vsaka koza rada sol liže, stara pa še žakelj požre.

Kragulj.

Če golobica s kraguljem ljubezen sklepa, je slepa.

Krava in tele

Če žena kravo molze, teče mleko tudi iz rogov.

Kdor zna, ta zna, je rekel tisti, ki je s svedrom kravo drl.

Laže je lačno tele potegniti izpod krave kakor pa pijanca izza mize.

Ne špotaj se drugemu, kar Bog da lahko tvojemu detetu.

O sv. Martinu visi krava na klinu (včasih, ko še ni bilo mesnic, so ljudje sami klali doma, če so kaj praznovali, kakor so bile nek-daj navadno poroke o sv. Martinu).

Oteple z jezikom kakor krava z repom.

Kukavica.

Ako slišiš kukavico prvič peti na tešče, boš celo leto lačen.

Kadar slišiš prvič kukavico peti, poljubi zemljo, potem te ne bodo zobje boleli.

Lev.

Pametna žena spremeni lev v jagnje.

Lisica.

Hodi okoli kakor lisica okoli grozdja.

Lisica je cvilila — ko je roženkranc molila; vrane so kokvale, ki so se pogreba bale.

Mačka.

Ako se mačka od juga umiva, kaže na južno vreme, ako od severa, bo mrzlo.

Če kdo le preveč hiti, češ, da se mu mudi, pravijo: Počakaj, da se mačka obuže.

Dremlje ko maček.

Je moker kot mačka.

Je na denar ko mačka na salo.

Je siten ko breja mačka.

Kadar mačke doma ni, imajo miši ples.

Ne maram prenašati kakor mačka mlade.

Sili kakor mačka k vreli kaši.

Zavija kakor mačka na strehi.

Medved.

Ga vodi kakor cirkuškega medveda.

Lahko je šteti mrtvemu medvedu zobe.

Miš.

Moker kakor miš.

Molj.

Ga ujeda kakor molj v kožuho.

Muha.

Gomazi po meni ko mušji roj po medu.

Samo eno muho je Bog ustvaril, druge pa hudič. Pred tisto hudo muho, ki se zaredi volu med parklji, beže vse druge muhe.

Se ga oteplje kot podrepne muhe.

Osa.

So se ga otepali kot ose.

Ovca in jagnje.

Česar se ovčka srami, po tem koza grabi.

Diha ko zvezana ovca.

Jagnje ni volku vode skalilo.
 Nora ovca je, ki k volku v goste gre.
 Ovca ne ugrizne volka.
 Ovce, ki jo volk odnese, ne da volk nikdar nazaj.

Pajak.

Ga črti ko pajka v kislem zelju.

Pes.

Ako se psa z metlo tepe, bo piščance žrl.
 Boš našel za pasjem zglavjem suhe govedine!
 Ga preganjajo kakor steklega psa.
 Imaš me rad ko pes orglice.
 Je ko pasja zdražba.
 Je prišel prej glas — ko pes v vas.
 Lahko mu pes na repu pridnost nese.
 Napadel me je kakor pes.
 Ne glej na psa, ampak na gospodarja.
 Se ga nič ne prime ko psa.
 Se potika okoli ko okužen pes.
 Šel je osramočen kakor obrčan pes iz cerkve.
 Tako je nesrečen ko pes v cerkvi.
 Vsaki ga pogazi ko psa v cerkvi.

Petelin.

Ko češnja beli (cvete), petelin (divji) najbolj nori.
 Lena predica bo napredla petelinu hlače.
 Stopa ko petelin, ko leze na gnoj.

Podlasica.

Podlasica je najbolj radovedna žival.
 Podlasica napihne tudi človeka, ako zunaj spi (npr. na trati).

Prasec.

Je izgrizljiv ko osebenjsko prase.

Ptiči.

Ima vsega, samo ne ptičjega mleka.

Riba.

Cepeta ko riba na truku.
 Je tih ko riba.

Riba mora trikrat plavati — pravijo slovenski ribiči ob Adriji — v vodi, v olju in v vinu (»Slovenec« 1938 št. 91).

Je čisto ko ribje oko.

Vse mu je na potu kakor lačnemu ribja kost v grlu.

Sova.

Gleda kakor bolna sova.

Kadar sova čovika, se nekdo rodi, kadar joče, je smrt blizu, kadar vriska, bo ženitnina.

Se naroga sova sinici, kadar ji reče glavanka.

Sraka.

Ako se sraka dere poleg hiš, boš dobil pismo.

Vrešči kakor sraka na hruški.

Srakorep.

Kadar se srakoper spomladi k nam vrne, potem se ni bati več mraza ali slane (češ, da je on najbolj »mrzel« ptič in da se izmed vseh ptic-selilk najzadnji k nam vrne).

Sršen.

Kogar sršeni oblezejo, ga tudi pičijo.

Ščurek.

Mara zanj kakor za belega ščurka v salati.

Vol.

Mesto da bi voli mukali, kola cvilijo.

Skleda zelja v ljubezni je boljša ko pitan vol v sovraštvu.

Težko je učiti starega vola voziti.

Volek božji.

Živi kakor volek božji.

Volk.

Če greš k volku v goste, vzemi psa seboj.

Če ne dobi volk ovce na preži, jo vzame v čredi.

Če volk ovco sesa, tudi njeno kožo proda.

Čim več volkov, tim manj ovac.

Kakor streže mačka na miš, tako volk na ovco.

Kdor se boji volka, ni za pastirja.

Ko volk pogine, ovčja žalost mine.

Ni lahko meriti živemu volku rep in mu šteti zobe.
 Ni tako grintave ovce, da bi je volk ne pojedel.
 Oči se mu svetlijo kakor staremu volku, ki preži na jagnje.
 Starega volka kavke jašejo.
 Stradal sem kakor star volk.
 Slab pastir, ki pase ovco in volka.
 Težko volku, ki ga krmijo srake.
 Tudi najboljšemu pastirju volk ovco ukrade.
 Volk ne ljubi pasje družbe.
 Volk ne tuli ko ovco iz staje puli.
 Volk ne zvoni, kadar ovce lovi.
 Volk se za pastirja ni učil.
 Volkovi niso leni, če so ovce poceni.

Vrabec.

So se zlasali kakor vrabci v prosu.
 Živi kakor vrabec v prosu.

Vrana.

Ako se vrana pri šihi dere, naznanja nesrečo.

Zajec.

Je jesenski zajec.
 Za tem grmom tiči zajec.
 Zajec ima devet kož.

Žaba.

Ima dosti ko žaba dlak.
 Je lepa ko žabji pildek.
 Je otprnil kakor žaba na suhem.
 Molči ko žaba pod lapuhom.
 Narastla je krma žabi do ušes.

Résumé

Der slovenische Folklorist, Ivan Šašelj, veröffentlicht hier Sprichwörter in Bezug auf die Tierwelt.